

TORNION VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA 2025-2026

OPPIMISEN POLULLA TORNIOSSA

Hyväksytty lautakunnassa XX.XX.2025, §

1. MEÄN TOIMINTA-AJATUS

Tornion kaupungin toiminta-ajatus on ”Me olemme elämäsi kumppani ja kotikaupunki.” Tämän toimintavuosisuunnitelman lisäksi käytämme ”Oppimisen polulla Torniossa”-vihkosta. Tornion varhaiskasvatuksen arvot perustuvat valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin vuodelta 2022 sekä Tornion kaupungin strategiassa oleviin toimintaperiaatteisiin, joita ovat rohkeus, turvallisuus ja kestävyys. Tornion on mukana Unicefin lapsiystävällinen kuntahankkeessa. Hanke on käynnistynyt keväällä 2024. Kaiken toimintamme lähtökohtana on varhaiskasvatuksen arvot:

Lapsuuden itseisarvo: Jokainen lapsi huomioidaan omana itsenään. Lapsi saa kehittyä omassa tahdissaan.

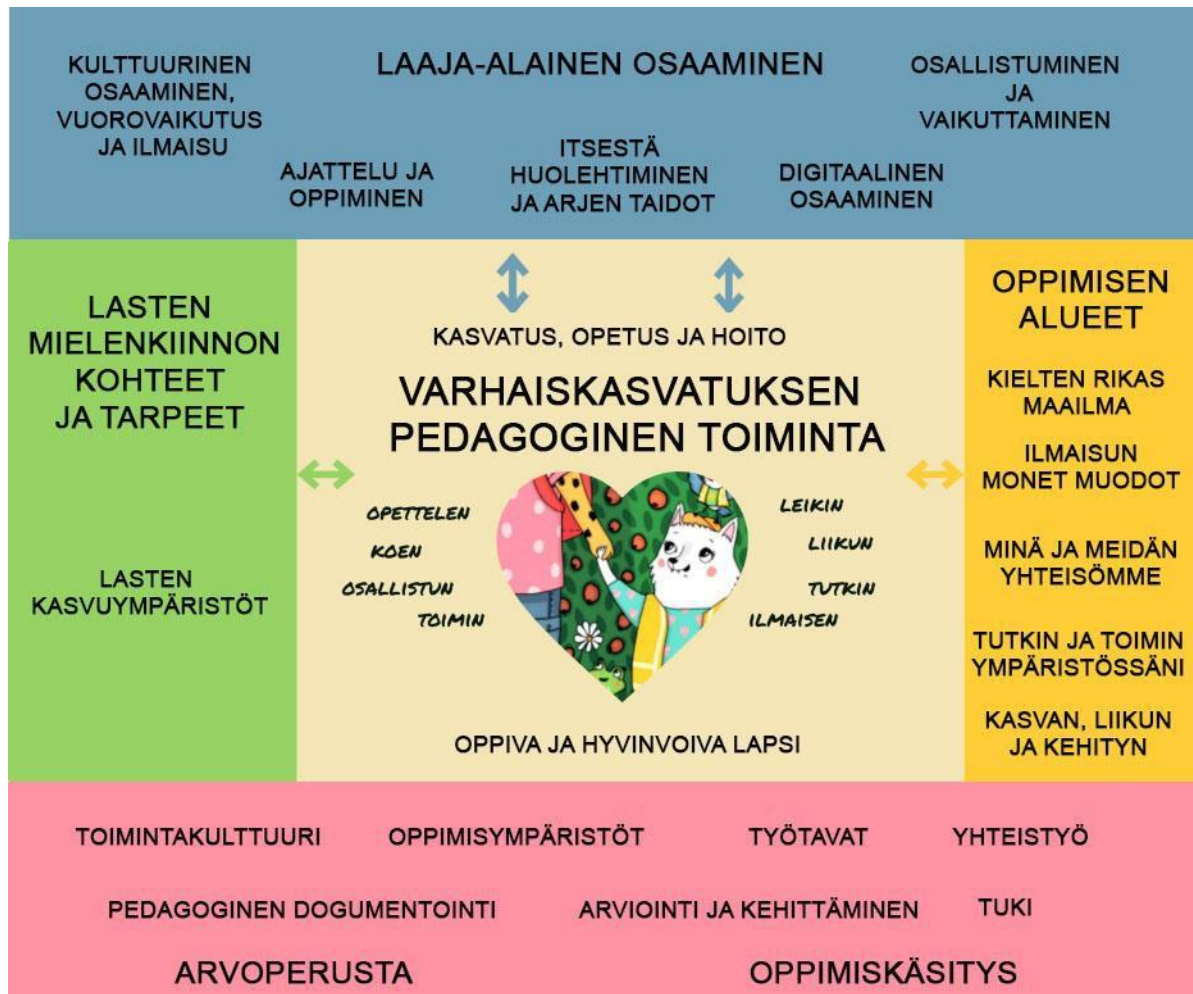
Ihmisenä kasvaminen: Positiivinen minäkuva ja terve itsetunto rakentuvat kannustavassa ja hyväksyvässä ympäristössä. Kiusaamista ei hyväksytä ja siihen puututaan.

Lapsen oikeudet: Lapsella on oikeus olla oma itsensä ja toimia itselleen ominaisella tavalla. Lapsella on mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun ja tulla kuulluksi.

Terveellinen ja kestävä elämäntapa: Ohjaamme ja kannustamme lapsia ekologisiin ratkaisuihin. Keskustelemme terveellisistä elämäntavoista.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo: Lapsella on mahdollisuus kehittää taitojaan ja tehdä valintoja. Luomme moninaisuutta kunnioittavan ilmapiirin. Lapsista ja heidän perheistään puhutaan kunnioittavasti.

2. MEÄN PEDAGOGINEN TOIMINTA

Tornion kaupungin Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys

Laadukkaalla pedagogisella toiminnalla vahvistamme lasten laaja-alaista osaamista, oppimista ja hyvinvointia. Varhaiskasvatuksen työntekijöinä meidän on tärkeä pohtia omaa arvoperustaa ja oppimiskäsitystä, työyhteisömme toimintaa ja toimintakulttuuria sekä reflektoida ja kehittää omaa työosaamistamme ja yhdessä tiiminä reflektoida kasvatustilanteita.

Varhaiskasvatuksen kokonaisvaltaisuus toteutuu meillä kokopäiväpedagogiikkana, jossa kaikki päivän tilanteet ovat tärkeitä. Henkilöstö mahdollistaa kaikissa arjen tilanteissa lapsen kasvun, kehittymisen, oppimisen ja hyvinvoinnin. Siirtymätilanteita toteutamme pedagogisesti esim. leikkien, laulujen, lorujen ja liikkumisen avulla. Ymmärrämme päivittäisen liikunnan merkityksen lapsen kasvulle, kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Vahvistamme edelleen ulkoilun hyödyntämistä pedagogisena tilana.

Tunnekasvatus on tärkeässä osassa kokopäiväpedagogiikkaamme; tuemme lasta tunteiden turvallisessa ilmaisussa, sanoittamisessa ja läpikäymisessä. Painotamme kaudella 2025-2026 tunnekasvatuksen lisäksi musiikkikasvatusta ja kieli- sekä vuorovaikutustaitoja. Musiikki ja liikunta ovat tärkeä osa varhaiskasvatustamme päivittäin eri muodoissaan ja osana kokopäiväpedagogiikkaa.

Varhaiskasvatuksessa hyväksymme digitaalisuuden osaksi laaja-alaisen osaamisen taitoja ja näemme sen tärkeänä oppimisen osa-alueena. Yksiköissä on nimetyt digivastaavat, jotka kehittävät oman yksikkönsä digipedagogiikkaa yhdessä esihenkilön kanssa, sekä jakaa tietoa ja osaamista koko yksikköön.

Toimimme vaihtuvissa pienryhmissä. Muodostamme ryhmät pedagogisin perustein joustavasti vastaamaan lapsen ja lapsiryhmän kulloisiakin tarpeita. Pedagogisina perusteina käytämme muun muassa lapsen ikää, mielenkiinnon kohteita, vasuista nousevia tarpeita jne.

Kehitämme toimintakulttuuria inklusion periaatteiden mukaisesti. Jokaisella lapsella on oikeus kuulua ryhmään, osallistua yhteiseen toimintaan sekä kasvaa omaan potentiaaliinsa vahvuuksien ja myönteisten oppimiskokemusten avulla yhdessä vertaistensa kanssa.

Hyödynnämme työssämme käytyjä koulutuksia. Käytämme neuvokasperhe.fi-sivustoa varhaiskasvatusarjessa ja kasvatusyhteistyössä, ja sen suunnittelussa, huoltajien kanssa. Tiimityöskentelyssä ja työyhteisössä hyödynnämme tiimikoulutuksesta saamiamme vinkkejä. Muistamme kuvatuen merkityksen arjessa.

Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on meidän työkalunamme varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin kehittämiseen ja työskentelyyn inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Suunnitelman tavoitteena on varmistaa, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä tehdään ja arvioidaan järjestelmällisesti varhaiskasvatuksen arjessa. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisesti kehitämme varhaiskasvatustamme ja toimintatapojamme. Lähtökohtana kaikessa toiminnassa on lapsen edun ensisijaisuus ja toteutuminen. Yksiköiden omissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa ja sen sisällöissä kiinnitämme huomiota lasten oikeuteen vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Lapsilla ja myös huoltajilla tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi.

Henkilöstöllä on keskeinen rooli joka päivä lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Tuemme tunnesäätelyn kehittymistä ja opetamme lapsia tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Ohjaamme lapsia

yksilöinä ja ryhmänä ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään ja siitä, että ryhmässä ei kiusata tai syrjitä, tai aiheuteta vaaraa muille. Puutemme terveyttä ja turvallisuutta uhkaavaan puheeseen välittömästi ja teemme aktiivista yhteistyötä perheneuvolan kanssa. Tuemme lasten vertaissuhteiden kehittymistä osallistumalla leikkeihin ja mallinamme vuorovaikutustilanteita.

Varmistamme turvallisuuden henkilöstön läsnäololla ja ohjauksella eri tilanteissa, ja kaikissa lapsiryhmissä. Tunnistamme kiusaamisen, puutemme siihen ja ehkäisemme sitä tietoisesti ja suunnitelmallisesti lasten iän ja kehityksen mukaisesti. Meillä on varhaiskasvatuksessa kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma.

Lapsella on oikeus olla ja toimia kuin lapsi eli leikkiä, liikkua ja tutustua asioihin – koko kehon avulla.

Meillä on varhaiskasvatuksessa oma liikuntakoordinaattori, joka vastaa liikuntatoiminnan koordinoinnista. Liikuntakoordinaattori vierailee jokaisessa yksikössä syyskauden aikana, järjestää liikuntavastaavien tapaamiset, tukee ja ideoi päiväkodin/ryhmän tapahtumia yhdessä henkilöstön kanssa ja vastaa lisäksi liikunta-aiheisten koulutuksien kartoituksesta ja suunnittelusta. Hyödynnämme Liikkuva varhaiskasvatus –materiaalia, jotka löytyvät <https://liikkuvavarhaiskasvatus.fi/liikkuva-varhaiskasvatus/>. (Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä, Varhaiskasvatuksen henkilöstön käsikirja, Liikkumisen inklusion käsikirja varhaiskasvatukseen ja liikunnan vuosikello).

Jokaisessa yksikössä on nimetty liikuntavastaava. Liikuntavastaavan tehtävänä on pitää yllä liikunnallisuutta ja jakaa tietoa liikunnasta, koota toimipisteen nykytilan arviointi sekä huolehtia liikuntavälineistöstä (inventaario). Teemme nykytilan arvioinnin toimintakausittain maaliskuussa, jonka pohjalta valitsemme yksikön kehitettävän kohteen (<https://liikkuvavarhaiskasvatus.fi/nykytilan-arviointi/>).

Huolehdimme, että lapsen liikkuminen on sisäänrakennettuna varhaiskasvatuspäivään, osana tavallista arkea ja tapahtuu kokopäiväpedagogiikkana. Hyödynnämme myös ulkoiluhetket toiminnassamme vauhdikkaiden liikuntaleikkien paikkana ja piha-alueet oppimisympäristönä. Työntekijänä roolimme on aktiivinen (esimerkin näyttäjä) myös ulkona. Mahdollistamme lasten ja vanhempien osallisuutta toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa, esim. yhteiset toiminnalliset vanhempainillat. Teemme yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Tuemme liikuntamyönteistä kulttuuria huolehtimalla myös omasta (työ)hyvinvoinnista.

2.1 MEÄN LEIKKI

Leikki on varhaiskasvatustoiminnan perusta ja ymmärrämme leikin arvon ja merkityksen lapselle. Turvaamme leikin edellytykset inklusiivisten periaatteiden mukaisesti käyttämällä esimerkiksi leikinvalintatauluja ja jakamalla lapsia tarvittaessa leikkiryhmiin. Mahdollistamme, että lapsi voi käydä läpi kokemuksiaan, harjoitella tunne- ja vuorovaikutustaitoja.

Toimimme leikissä leikin aloittajana, kanssaleikkijänä, leikin kehittäjänä ja leikin ylläpitäjänä. Tuemme lasten leikkiin pääsemistä ja leikissä pysymistä. Toteutamme leikkiä kokopäiväpedagogiikkana niin sisällä kuin ulkona. Tartumme lasten leikki-ideoihin ja huomioimme leikillisyyden esim. siirtymätilanteissa.

Uudistamme, muokkaamme ja kehitämme havaintojen perusteella leikkiympäristöjä yhdessä lasten kanssa jatkuvasti toimintakauden aikana. Tuomme uusia kiinnostavia esineitä ja materiaaleja leikkiin. Sisällytämme lasten leikki-ideoihin ohjattua toimintaa, kuten lauluja ja tarinoita, retkiä sekä ilmaisun monia muotoja, jotka kehittävät leikkiprosessia eteenpäin ns. tarinallisen leikin avulla/kautta.

Havainnoimme lasten leikkiä ja dokumentoimme sitä säännöllisesti. Mahdollistamme ajan ja paikan leikille sekä ennakoimme (esim. TimeTimerin avulla), jotta lapsella on mahdollisuus leikkiä leikki loppuun. Huomioimme leikin ulkopuoliset asiat (esim. siistijät, aikataulut, tilat), mitkä voivat vaikuttaa lasten leikkimiseen/leikkiympäristöihin.

Tavoitteenamme on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, inklusiivinen, terveellinen ja turvallinen sekä esteetön oppimisympäristö. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöjä rakennettaessa ja kehitettäessä otamme huomioon: turvallisuuden, ergonomian, ekologisuuden, viihtyisyyden, esteettömyyden, tilojen valaistuksen, akustiikan, sisäilman laadun ja siisteyden. Tarjoamme erilaisten oppimisympäristöjen kautta lapsille vaihtoehtoja

mieluisaan tekemiseen, monipuoliseen ja vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkeihin ja peleihin sekä rauhalliseen oleiluun ja lepoon.

Leikki- ja oppimisympäristöt ovat lapsia varten. Hyvä oppimisympäristö auttaa käynnistämään leikkejä ja toimimaan yhdessä. Oppimisympäristössämme on tarjoutumia lasten leikin virittämiseksi, esim. leluja ja roolivaatteita on lasten ulottuvilla.

Suunnittelemme ja kehitämme oppimisympäristöjä siten, että ne vahvistavat ja niissä toteutuu yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. Edistämme oppimisympäristöjen avulla lasten kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta sekä tuomme näkyväksi kulttuurista moninaisuutta.

Teknologia on osa monipuolista ja lasta osallistavaa oppimisympäristöä. Käytämme erilaisia välineitä, digitaalisia sovelluksia ja ympäristöjä tarkoituksenmukaisella tavalla. Kannustamme lapsia tutkivaan ja kokeilevaan tapaan oppia. Rakennamme ja muokkaamme oppimisympäristöjä innostaviksi ja tutkimaan kannustaviksi lasten kiinnostusten ja ryhmän tarpeiden pohjalta.

Arvioimme ympäristöjä säännöllisesti ja pidämme niistä huolta yhdessä lasten kanssa. Hyödynnämme toiminnassa ulko- ja lähiympäristöjä. Käymme esimerkiksi lähimetsissä, puistoissa, kirjastossa, museoissa ja lähiliikuntapaikoissa.

Oppimisympäristöjen suunnitteluun, rakentamiseen, ylläpitoon ja arviointiin

sitoutuu koko tiimi. Otamme lapset mukaan ympäristöjen suunnitteluun, rakentamiseen ja arviointiin, esimerkiksi viikoittaisissa lasten kokouksissa. Annamme myös huoltajille mahdollisuuden osallistua.

Näin meillä:

---

3. MEÄN DOKUMENTOINTI

Pedagoginen dokumentointi on varhaiskasvatuksen suunnittelun, toteuttamisen, arvioinnin ja kehittämisen keskeinen työmenetelmä. Se on jatkuva prosessi, jossa havainnot, dokumentit ja niiden tulkinta muodostavat ymmärrystä pedagogisesta toiminnasta. Pedagogisen dokumentoinnin avulla tehdään varhaiskasvatusta ja lapsen oppimista näkyväksi. Pedagoginen dokumentointi tuo välineen lasten ja heidän huoltajiensa osallisuuteen varhaiskasvatuksen arkeen. Dokumentoinnin avulla saatuja tietoja ja ymmärrystä hyödynnetään esimerkiksi työtapojen, oppimisympäristöjen, toiminnan tavoitteiden, menetelmien ja sisältöjen jatkuvassa muokkaamisessa lasten kiinnostusta ja tarpeita vastaavaksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on osa pedagogisen dokumentoinnin prosessia.

Pedagogisen dokumentoinnin prosessi on nelivaiheinen:

KYSY

- suunnittele tiimissä tarkasti dokumentoinnin aihe. Kaikkea ei voi eikä tarvitse dokumentoida.

KERÄÄ

- havainnoi, haastattele, valokuvaa tai videokuvaa lasta
- kerää lapsen piirustuksia ja töitä
- kirjaa valokuvien tekstejä yhdessä lasten kanssa
- saduta lasta
- havainnoi ja kirjaa lasten leikkejä
- osallista vanhempia erilaisten tehtävien avulla
- tee lasten kanssa animaatioita ja elokuvia
- tallenna projektien vaiheet, esim ajatuskartat, suunnitelmat jne

REFLEKTOI

- tarkastele dokumentteja lapsen ja lapsiryhmän kanssa
- käytä dokumentteja apuna vasukeskustelussa yhdessä huoltajien kanssa
- tarkastele dokumentteja yhdessä tiimin kanssa suunnittelun pohjana

KEHITÄ

- kehitä toimintaa dokumenttien tuottaman tiedon perusteella
- koko tiimin ja jokaisen työntekijän osallistuminen ja sitoutuminen on tärkeä lähtökohta - jokaisen työntekijän havainnot, mielipiteet ja kokemukset ovat arvokkaita.

3. MEÄN PAINOPISTEALUEET

Tornion varhaiskasvatuksessa painopistealueemme toimintakauden 2025-2026 aikana ovat tunne-, kieli- ja vuorovaikutustaidot sekä musiikkikasvatus. Yhdistämme näitä osa-alueita toisiinsa toimintaa suunnitellessa.

3.1 MEÄN TUNNETAIDOT

Tunnekasvatus on yksi tärkeimmistä työkaluista, jonka kautta pyrimme vaikuttamaan kokonaisvaltaisesti lapsen sosioemotionaalisten taitojen tukemiseen varhaiskasvatuksessa. Tarkastelemme varhaiskasvatuksessa tunteita mm tunnekasvatuksen portaat- mallin avulla, jonka taustalla on käytetty Ruler-mallia (Köngäs 2019, 54, Wiman 2022,117) ja jonka mukaan tunnekasvatusta voidaan tarkastella viidestä eri tasosta:

I) Tunteiden havaitseminen ja tunnistaminen

Kasvattajina havainnoimme lapsen tunteita ja huomioimme, että lapsen tunteiden mahdollisimman oikea tulkinta on ensiarvoisen tärkeää, kun pyrimme edistämään lapsen tunneälyn kehittymistä. Autamme lasta havaitsemaan tunteen synnyn hänen kehossaan esim. kysymysten, kuvailun tai pohdinnan kautta ja huomaamaan tunteita myös muissa lapsissa esim. tunteita ja tunnetiloja nimeämällä, kuvailemalla. Kerromme lapsille omista tunteistamme.

II) Tunteiden ilmaiseminen

Tunteiden ilmaisulla tavoitellaan monipuolista, hyväksyttävää sekä muita kunnioittavaa tapaa tuoda esille ja ilmaista omia tunteita. Tämä edellyttää meiltä tukea, mallinnusta, ohjausta, harjoittelua, pohdintaa, keskustelua, itsetutkiskelua, myötätuntoa ja ymmärrystä sekä uuden oppimista yritysten ja erehdysten kautta. Suunnitelmallinen ja tavoitteellinen tunnekasvatus tukee pitkäjänteistä toimintaa. Ratkomme tilanteita pääsääntöisesti turvallisen ja tutun kaavan mukaan, jolloin lapsi oppii sekä omien kokemusten kautta että muita havainnoimalla, miten omien tunteiden kanssa tulee toimeen, miten tunteita voi ilmaista, miten muita tulee kohdella ja miksi hänellä ja hänen tunteillaan on merkitystä.

III) Tunteiden ymmärtäminen

Tunteiden ymmärtämisellä tavoitellaan ymmärrystä omien tunteiden syistä ja siitä, että tilanteet voivat saada aikaan eri ihmisissä erilaisia tunteita. Kun lapsi huomaa, että hänen tekemisillään ja tunteillaan on vaikutusta muihin ihmisiin, tunteiden ymmärtäminen kehittyy. Ohjaamme lapsia tunnistamaan, havaitsemaan ja ymmärtämään, millaisia ajatuksia ja millaista käyttäytymistä tunteet saavat lapsissa aikaan.

IV) Tunteiden sanoittaminen

Sanoittamalla tunteita; sanomme ääneen sen, mitä itse koemme tai mitä tunteita lapsi mielestämme kokee, jotta lapsi saisi tunteelle sanat. Tunteiden sanoittaminen edellyttää tilanteeseen rauhoittumista, tunteiden tai tunnetilojen havaitsemista, empaattista asennoitumista, eläytymistä toisen asemaan ja riittävästi sopivia tunnesanoja. Sanoitamme lapsille itse tunnetta, ei lasta. Esimerkiksi sinä tunnet pettymystä, koska... tai minusta tuntuu, että sinua suututtaa, koska... tai oletko surullinen, koska ... Tämä antaa lapselle tunteen, että häntä ymmärretään ja hän ei ole yhtä kuin tunteensa.

V) Tunteiden säätelemine

Tunteiden säätelemisellä tavoitellaan kykyä näyttää ja lisätä myönteisiä tunteita ja kanavoida haastavia tunteita niin, että ne eivät muutu vahingoittaviksi. Tunteiden säätely edellyttää tunteiden aitoa ymmärtämistä ja hyväksyntää, jotta lapsi oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja säätelmään tunteita tavalla, joka tukee hänen hyvinvointiaan.

Ristiriitatilanteita ratkomme sensitiivisesti ja lapsen tunteita kannatellen. Käymme tilanteet läpi ryhmän edessä avoimesti ja myötätuntoisesti ratkoen, ilman häpeää ja syyllistämistä. Huomioimme, että anteeksipyyttäminen edellyttää sellaisia taitoja, joita lapsi ei vielä välttämättä hallitse. Silloin aikuinen voi pyytää anteeksi lapsen puolesta ja viestittää toiselle lapselle, että teko ei ollut hyväksytty. Huomioimme myös, että anteeksi voi pyytää monella tapaa, esim. teon kautta (halaaminen). Varhaiskasvatuksen henkilöstö

tuo iloa ja positiivista asennetta jokaiseen päivään. Positiivinen vuorovaikutus ja kasvattajien kiireetön läsnäolo vahvistaa lapsen ja henkilöstön välistä suhdetta. Puhumme lapsille kannustavasti ja tuomme hänen vahvuutensa esiin sanoin ja teoin.

Tunnistamme, nimeämme ja sanoitamme lapsen tunnetta tai tunnetilaa, osoitamme myötätuntoa sanoin, elein ja äänenpainoin – pohdimme, mikä tarve tai tarvetila lapsen käytöksen ja tunteen takana on – etsimme keinoja, miten auttaa, tukea ja/tai lohduttaa lasta, kerromme lapselle, että tunteita tulee ja menee, ja kohta helpottaa.

Varhaiskasvatuksessa kaikki tunteet ovat sallittuja ja me tuemme lasta turvallisessa tunneilmaisussa sekä autamme häntä sanoittamaan kokemiaan tunteita ja hyväksymään tunteiden kirjon. Kasvatuksen ammattilaisina toimimme tunnemallina lapselle ja ymmärrämme oman tunneviestinnän vaikutuksen koko varhaiskasvatuksen yhteisöön

Näin meillä:

3.2. MEÄN KIELI- JA VUOROVAIKUTUSTAITOT

Luomme kielitietoisia oppimisympäristöjä, joissa toimimme kielellisenä mallina ja mukautamme puhettamme sanoittaen lasten arkea; tunteita, toimintoja ja eleitä. Sovimme tiimissä yhteiset toimintatavat lasten kielellisen tukemiseen. Harjoittelemmme jatkuvassa toiminnassamme vuoropuhelua ja vuorovaikutustaitoja. Keskustelemme lasten kanssa esim. ruokaillessa päivän tapahtumista. Huumori ja hassuttelu on tärkeä osa vuorovaikutustaitojen harjoittelua, paitsi että se tekee arjesta rennompaa, se on myös tärkeä osa tunnetaitojen harjoittelua.

Huomioimme ryhmässä kulttuuri- ja kielitaustat tutustuen eri kulttuureihin ja kieliin. Käytämme vuorovaikutuksessa tukiviittomia, kuvatukea ja eleitä sekä muita tarvittavia apuvälineitä. Kirjasto ja kirjastoauto toimii yhteistyökumppanimme lapsen kielen rikastuttajana. Huomioimme jokaiselle mahdollisuuksien mukaan kirjallisuutta myös omalla äidinkielellään.

Herätämme kielellistä tietoisuutta porinatuokioilla, riimitellen, lorutellen sekä laulaen. Lasten kiinnostusten mukaan: äänteisiin, kirjaimiin, tavuihin, sanoihin ja lauseisiin tutustuen. Kirjoitettuun kieleen tutustumme erilaisten leikkien ja toiminnallisten harjoitusten avulla, jotka tukevat myös lasten hienomotoristen taitojen kehittymistä. Mahdollistamme lapsen tarinoinnin ja tarinoiden esittämisen mm. draaman keinoin. Vahvistamme kuuntelutaitoja sekä satujen ja toden ymmärrystä. Kartutamme lapsen sanavarastoa monipuolista materiaalia käyttäen.

Leikin aikana huomioimme ja tuemme:

3.3. MEÄN MUSIIKKIKASVATUS

Käytämme musiikkia tärkeänä osana varhaiskasvatusta ja tunnistamme musiikin luomat mahdollisuudet, sekä vaikutuksen lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen. Tunnistamme musiikin itseisarvon, sekä sen kulttuurillisen ja yhdistävän tason.

Musiikki varhaiskasvatuksessa vaikuttaa lapsen kokonaisvaltaisen positiivisesti ja on osana laaja-alaista oppimista ja monien taitojen kehittymisessä. Musiikki on osana yhteisöllisyyden, vuorovaikutuksen ja läsnäolon vahvistamisessa, kielen, matemaattisten aineiden sekä puheen, lukemaan ja kirjoittamisen oppimisessa. Lisäksi musiikki vaikuttaa keskittymiskykyyn, luovuuteen, mielikuvitukseen ja motorisiin taitoihin ja toimii tunteen tasolla ohi sanojen, jolloin sen on mahdollista tavoittaa kaikenikäiset ihmiset huolimatta heidän äidinkielestään. (Huotilainen 2012)

Kun lapsille/lasten kanssa lauletaan tai lorutellaan, kokee lapsi läheisyyttä ja läsnäoloa ja ennen kaikkea lapsi tuntee tulevansa kohdatuksi. Kohdatuksi tuleminen on yksi elämän tärkeimmistä asioista, joka rakentaa vahvaa ja tukevaa kivijalkaa lapsen elämän perustaksi ja siten hyvin tärkeä osa varhaiskasvatusta. Yhteisen laulutuokion

jälkeen lapset ovat toisiaan kohtaan auttavaisempia ja valitsevat todennäköisesti yhteisen leikin. (Huotilainen 2012). ”Erityisen tehokkaaksi oppimisen varhaiskasvatuksen musiikkitoiminnassa tekee leikinomaisuus ja osallistavuuden periaate. Sillä että kaikki osallistuvat yhteiseen tekemiseen, voidaan parhaimmillaan saavuttaa virtauskokemus, joka innostaa lapsia tulemaan uudelleen mukaan, tutkimaan ja tekemään kokeiluja musiikin parissa ja oppimaan”. (Huotilainen 2009, 43).

Kuva muskarisoppa (Piispanen, Mallius, Varon 2019).

Näin meillä:

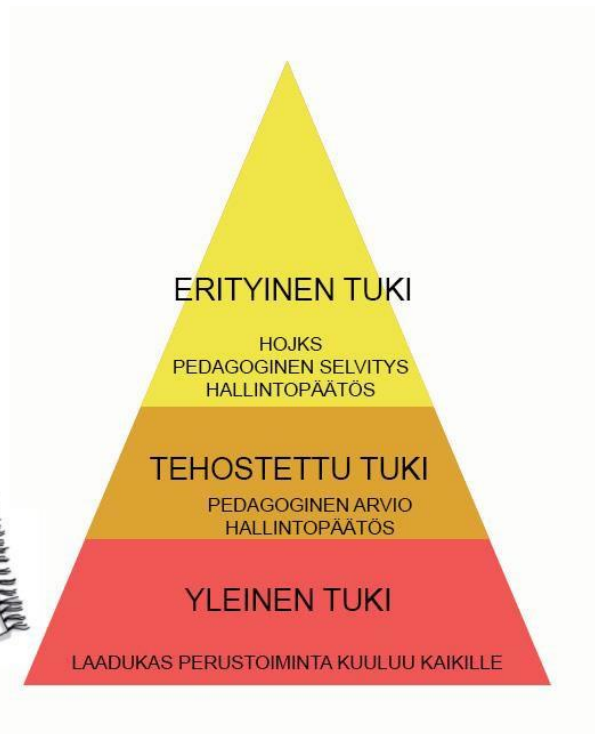

---

4. MEÄN TUEN POLKU

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea siten kuin varhaiskasvatuslaissa on säädetty. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen vahvuudet sekä oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvät tarpeet.

YLEINEN TUKI	TEHOSTETTU TUKI	ERITYINEN TUKI
Yksittäiset tukitoimet	Monialainen käsittely	Monialainen käsittely
Ei edellytä tutkimuksia	Hallinnollinen päätös (päiväkodin johtaja)	Hallinnollinen päätös (varhaiskasvatuspäällikkö)
Voidaan kirjata varhaiskasvatussuunnitelmaan	Tuki kirjataan varhaiskasvatussuunnitelmaan	Tuki kirjataan varhaiskasvatussuunnitelmaan

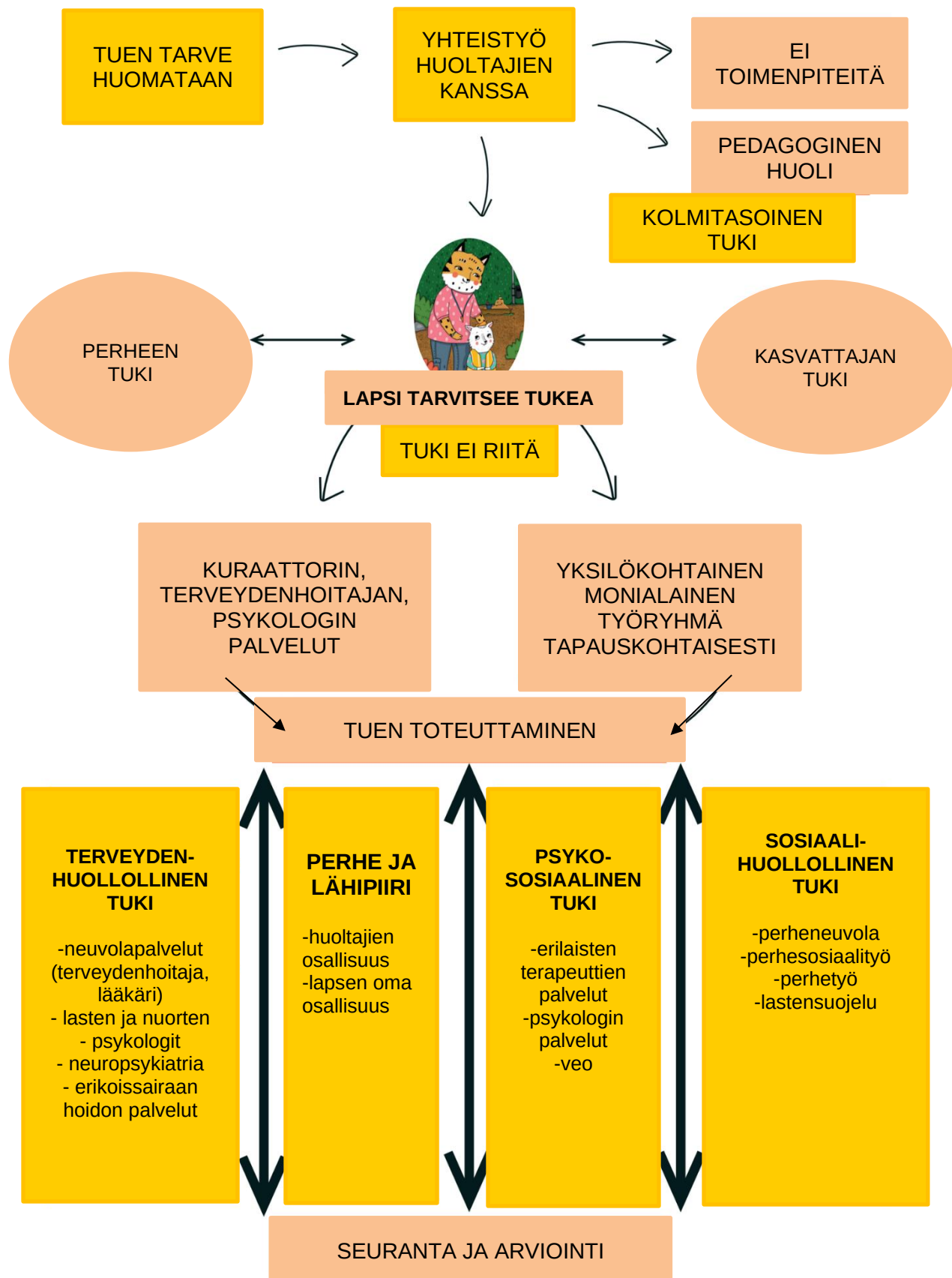
- Huolehdimme siitä, että jokainen lapsi kokee itsensä hyväksytyksi omana itsenään sekä ryhmän jäsenenä.
- Kannustamme lasta ja annamme hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin
- Tuemme lapsen myönteisen minäkuvan kehittymistä.
- Kirjaamme lapsen tarvitsema tuen ja toimenpiteet lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.
- Teemme tehostetusta ja erityisestä tuesta hallintopäätöksen yhdessä päiväkodinjohtajan, lapsen ryhmän varhaiskasvatuksen opettajan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Tehostetun tuen hallintopäätöksen hyväksyy päiväkodinjohtaja, erityisen tuen hallintopäätöksen varhaiskasvatuspäällikkö. Tuen päätös liitetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.
- Tuen tarpeen arviointi, tuen antaminen sekä toimintakulttuurin ja toimintatapojen kehittäminen kuuluvat koko henkilöstölle heidän koulutuksensa, työnkuviansa ja vastuidensa mukaan. Arvioidessamme toimintakulttuuria käytämme hyväksi **yleisen tuen arviointitaulukkoa**, (löytyy Väylästä). Yleisen tuen hyvällä tasolla vähennämme tarvetta tehostettuun tukeen. Tuen tarpeen arviointia tehdään jatkuvasti.
- Jokaisesta päiväkodista löytyy *Siihen pitää olla vasittu työkalu* – opas tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen tueksi.
- Lapsella on myös tarvittaessa oikeus S2 -opetukseen, josta on seutukunnallinen

opas jokaisessa päiväkodissa.

- Varhaiskasvatuksen erityisopettajien laatima Kolmitasoinen tuki varhaiskasvatuksessa löytyy Väylästä varhaiskasvatuksen asiakirja-arkistosta.
- Pedagogisen tuen kirjaukset tekee varhaiskasvatuksen opettaja varhaiskasvatuksen erityisopettajan tuella.

Esimerkkejä tuen muodoista:

4.1. YHTEISTYÖ ERI TOIMIJOIDEN KANSSA

Teemme tiivistä yhteistyötä neuvoloiden kanssa. Lapsen täyttäessä 4 vuotta, hänen varhaiskasvatuskeskusteluunsa osallistuu vanhempien lisäksi lapsen terveydenhoitaja. Tarvittaessa terveydenhoitajaa voi pyytää osallistumaan myös 2-vuotiaan vasukeskusteluun. Olemme hyvissä ajoin liikkeellä, jotta saamme sovittua kaikille sopivan ajankohdan.

5. MEÄN LASTEN OSALLISUUS

- Jokaisella lapsella on oikeus olla läsnä, kuulua yhteisöön ja yhteiskuntaan.
Yhteisöllisyys voimaannuttaa ja luo turvallisuutta.
- Huolehdimme, ettei kukaan lapsi jää yksin.
- Keskustelemme lasten kanssa, kuuntelemme heitä ja annamme heille mahdollisuuden vaikuttaa.
- Näemme lapsen orastavat taidot ja vahvistamme niitä.
- Tuemme lapsen hyvän itsetunnon kehitystä vahvistamalla jokaisen lapsen omia vahvuuksia.
- Autamme ymmärtämään temperamenttieroja, jokainen saa kasvaa itsensä näköiseksi.
- Lapsella on oikeus osallistua ja tulla kuulluksi itseään koskevissa päätöksissä.
- Kunnioitamme lapsen yksilöllistä tapaa toimia, leikkiä ja oppia.
- Suunnittelemme, toteutamme ja arvioimme toimintaa yhdessä lasten kanssa.
- Lisäämme lapsen osallisuutta antamalla hänelle käyttöön esim. Ipadin oman arkinsa ja ympäristönsä kuvaamista varten ja keskustelemalla lapsen kanssa kuvista/videoista.
- Pidämme esimerkiksi lasten kokouksia, joissa lasten ääni pääsee kuuluviin.

LASTEN OSALLISUUDEN TUKEMINEN

TILA:

LASTEN MIELIPITEIDEN
ILMAISEMISEEN ON
TARJOLLA TURVALLINEN
JA INKLUSIIVINEN TILA

ÄÄNI:

LAPSILLE TARJOTAAN
TARKOITUKSENMUKAINEN
TIETO JA LAPSIA AUTETAAN
MIELIPITEIDEN ILMAISEMISSA

YLEISÖ:

VARMISTETAAN, ETTÄ LASTEN
MIELIPITEITÄ OVAT KUULEMASSA
ASIOISTA VASTUUSSA OLEVAT
AIKUISET

VAIKUTUS:

VARMISTETAAN, ETTÄ LASTEN
MIELIPITEET OTETAAN VAKAVASTI
JA NE HUOMIOIDAAN
ASIAANKUULUVASTI

Lähde: Lundy (2007; Irish Department of Children and Youth Affairs)

Näin meillä:

5.1 MEIDÄN HUOLTAJIEN OSALLISUUS

Huoltajien mahdollisuus olla osa lapsensa varhaiskasvatusta on säädetty sekä varhaiskasvatuslaissa että varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Annamme huoltajille mahdollisuuden osallistua toimintaamme, sen suunnitteluun ja arviointiin.

6. MEÄN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Varhaiskasvatuksen toiminnan arviointi tulee olla suunnitelmallista ja säännöllistä. Hyödynnämme pedagogiikan ja arvioinnin vuosikelloa, joka löytyy Väylästä.

Varhaiskasvatuksen arviointia toteutetaan läpileikkaavasti joka tasolla alkaen yksittäisestä lapsesta ja perheestä ja edeten varhaiskasvatuksen arviointiryhmään. Arvioimme toimintaa Valssin arviointikyselyillä, mikä on kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (KARVI) valtakunnallinen arviointityökalu. Arviointien tuloksia julkaistaan muun muassa kaupungin nettisivuilla ja niistä tiedotetaan huoltajia, yhteistyötahoja ja sivistyslautakuntaa. Auditointi jatkuu myös tänä toimikautena.

Toimintakauden 2025-2026 arvioinnissa keskiössä on vastavuoroinen ja kielellinen vuorovaikutus.

Eri toimijoiden tehtävät ja roolit arvioinnissa ja kehittämisessä:

- **Lapset** osallistuvat toiminnan arviointiin ikätasoisesti. Lasten arvoinnit kohdistuvat lasten mielenkiinnon kohteisiin.
- **Huoltajille** tarjotaan säännöllisesti mahdollisuus osallistua toiminnan arviointiin.
- **Työntekijä** arvioi ja reflektoi omaa toimintaansa. Lisäksi työntekijä käy vuosittain sekä tiimi- että yksilökehityskeskustelussa.
- **Yksikössä** arvioidaan ja kehitetään toimintaa johdonmukaisesti.
Arviointityökalujen avulla suoritettavan arvioinnin perusteella laaditaan yksiköiden kehittämissuunnitelmia.
- **Esihenkilöt** kokoontuvat kerran kuukaudessa esihenkilöiden pedajoryyn, jossa luodaan, arvioidaan ja kehitetään koko kaupungin yhtenäisiä pedagogisia linjauksia. Varhaiskasvatuksen erityisopettajat kutsutaan tarvittaessa mukaan.
- **Varhaiskasvatuksen henkilöstö** osallistuu Tornion varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteisiin tapaamisiin, vaka-kahvilat, opettajatiimit ja hoitajatiimit sekä koulutuksiin. Koulutustoiveita kysytään toimintavuosittain henkilöstöltä.
- **Vakan laaturyhmä** kokoontuu 3–4 kertaa toimintavuodessa ajankohtaisten pedagogiikkaan ja arviointiin liittyvien asioiden tiimoilta.
- **Varhaiskasvatuksen arviointiryhmä** kokoontuu säännöllisesti arvioimaan ja kehittämään koko kaupungin varhaiskasvatusta yhteisten arvojen ja periaatteiden pohjalta. Arviointityöryhmä on moniammatillinen ryhmä, jossa on edustus yhteistyötahoilta sekä sivistyslautakunnasta varhaiskasvatuspäällikön ja päiväkodinjohtajien lisäksi.

Näin meillä:

---

7. MEÄN VIESTINTÄ

Jokainen työntekijä vastaa hyvästä asiakaspalveluviestinnästä. Palvelualttius, ystävällisyys ja kohteliaisuus ovat avainasemassa jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa, jonka kautta koko kaupungin toiminta saa kasvot. Asiakasta autetaan aina parhaalla mahdollisella tavalla. **Työ- ja siihen liittyviä asioita hoidetaan vain työpaikan välineillä!**

Tiimeissä sovitaan kirjallisesti, esim. tiimisopimuksessa tai ryhmävasussa miten, milloin ja millä tavoin huoltajien kanssa viestitään.

- Kiireelliset asiat huoltajien kanssa puhelimitse.
- WhatsApp-vastaanottajalistan kautta yleiset tiedottamiset vain työpuhelimella. Ei jaeta henkilötietoja. **(WhatsApp ryhmä luodaan vastaanottajalistan kautta, jotta huoltajien puhelinnumerot/vastausviestit eivät näy toisille.)**
- DaisyFamilyn/sähköpostin välityksellä ei kiireelliset henkilökohtaisemmat asiat.
- Viikko- ja/tai kuukausitiedotteet (joko Daisyn kautta tai käyttämällä muita digitaalisia menetelmiä, esim. Sway)
- Videot ja kuvat lapsen päivästä, jotka jaetaan esim. WhatsAppin kautta. Huolehditaan, että tähän on lupa huoltajilta.
- Päivittäiset kohtaamiset huoltajien kanssa: Keskustellaan päivän tapahtumista ja toiminnasta avoimesti, huoltajien kanssa sovitaan vasukeskustelussa mitä he haluavat tietää lapsen päivästä ja kenelle kuulumiset kerrotaan, esim. jos lasta

hakee muukin kuin huoltaja.

- Tornion kaupungin viestintäohjeet löytyvät Väylästä (Sisäiset palvelut - Viestintä ja markkinointi)
- Työpaikoilla on hyvä olla myös DaisyFamilyn käytön osaavia työntekijöitä, jotka voivat tarvittaessa opastaa ja auttaa huoltajia.

Näin meillä:

Kuvitus Giannetta Porta www.olipahantaas.fi

Toimintavuosisuunnitelman ovat päivittäneet Henni Kantola ja Jenni Laukkanen. Asiantuntijajäsenenä varhaiskasvatuksen työntekijät. Kuvitus Giannetta Porta www.olipahantaas.fi
Oppimisen polulla-vihkosen kuvamaailmasta. Graafinen suunnittelu Raisa Niskala.